

Leraar in eigen huis

Een keukentafel. Klaartje (6), Toon (10) en Liesbeth (14) zitten rustig te werken. Rekenen. Toon is klaar met zijn oefening. Zijn moeder corrigeert ze onmiddellijk en Toon wil nog zo'n oefening. Voor de zekerheid. De twee anderen leggen hun werk neer. Moeder kijkt op de klok. Het is half elf. «Speeltijd!», lacht ze.

THUISONDERWIJS

Klaartje, Toon en Liesbeth gaan niet naarschool. Hun ouders hebben gekozen voor huisonderwijs. In ons land is er immers geen schoolplicht, maar leerplicht.

Een honderdtal ouders geeft thuis zelf les aan hun kinderen. Zij kunnen zonder de school.

Hoe beginnen?

«Ik wist niet dat het kon», zegt moeder De Leeneer. «Anders had ik mijn oudste dochter ook thuis opgevoed. Ze heeft zoveel problemen gehad op school. Ik zag toevallig een tv-programma op BBC over huisonderwijs, en vroeg me af of dat hier ook niet mogelijk was. Dan zijn mijn man en ik beginnen rond te vragen en via het PMS en de inspectie kwamen we dan te weten dat het inderdaad kon en hoe het moest.»

In een aantal landen zoals Australië, Canada, Groot-Brittannië, Frankrijk, Oostenrijk en de Verenigde Staten maken een groeiend aantal mensen gebruik van de mogelijkheid zelf thuis les te geven aan hun kinderen. Er bestaan organisaties, tijdschriften en werkgroepen. Ze kennen de *unschoolingmethode*, *unit-studies*, versneld leren, klassieke opvoeding en andere vormen van aanpakken, het aanbod op het Internet, Shakespeare over de telefoon enz. Door dat constante contact met anderen houden mensen die huisonderwijs geven, of het overwegen, zich meer op de hoogte van een aantal methoden en middelen en blijven ze gestimuleerd om te sleutelen aan de kwaliteitsverbetering van dat onderwijs. In ons land zijn ze voorlopig nog voornamelijk aangewezen op zichzelf. Toch proberen ook hier de families met elkaar in contact te komen. Soms ontstaan er spontaan kleine groepjes binnen een streek. Maar er is een duidelijke behoefte voelbaar aan organisatie.

Veilig

Wij schuimden voor u de klaslokalen van huisonderwijs af: gezellige keukens, speelse werkkamers, stimulerende zolders... Waarom de ouders voor huisonderwijs kiezen, vraagt u?

- «Ik heb veel respect voor de mensen die in het onderwijs staan, want het is een moeilijke taak. Zoals de tijden geëvolueerd zijn, zo zijn ook de kinderen veranderd. De meesten willen zich niet meer aan gezag onderwerpen. Dan is er ook het pesten, drugs, criminaliteit. Wellicht is het niet op alle scholen even erg, maar wij kozen ervoor het risico niet te lopen.»

- «Wij kunnen onze verantwoordelijkheid niet zomaar overdragen aan anderen. Reeds van voor de geboorte van onze kinderen wisten we dat we huisonderwijs zouden geven. Als een kind naar school gaat, dan krijg je 60 tot 70 procent beïnvloeding door leeftijdgenoten en niet zozeer door de volwassenen. Dat ze minder contact hebben met leeftijdgenoten, blijkt geen nadeel. Ze werden juist erg sociaal en kunnen overweg met alle leeftijden, ook met volwassenen.»

- «Onze kinderen zijn allergiepatiënten en waren zo vaak afwezig op school dat ze serieuze achterstand hadden. Dat gaf problemen. Ze raakten gedemotiveerd. Ze studeerden niet graag meer. Nu is die leergierigheid terug.»

- «Na een aantal slechte schoolervaringen van onze oudere kinderen met faalangst en falen kozen we voor onze zoon huisonderwijs. Hij is veel rustiger - school maakt nerveus - en in de rust en aandacht die hij thuis krijgt kan zijn interesse groeien.»

Leergierig

De meeste huisonderwijzers leggen er de nadruk op dat huisonderwijs veel kindvriendelijker is dan schools onderwijs. Ze worden tenslotte opgevoed in een vertrouwde en herkenbare omgeving.

LEERPlicht, GEEN SCHOOLPlicht

Bovendien lopen het privé- en publiek terrein door mekaar, zodat het zinvolle van iets leren direct in de *praktijk* kan worden aangetoond. De theorie overheerst nog te veel in de meeste schoolse opleidingen. Velen houden in hun programma meer tijd over voor praktijklessen zoals koken, tuinbouw, huishouden en dergelijke.

«De reacties van andere mensen zijn soms eigenaardig», zegt vader *De Deyn*. «Dat is spijtig, want je hebt juist de morele steun van de omgeving erg nodig om de energie op te blijven brengen die huisonderwijs van je vergt. Er is veel *wantrouwen* en af en toe lichte kritiek, als zouden we onze kinderen niet geven waar ze recht op hebben. Maar dat draait wel bij als ze zien dat de kinderen niet dom zijn, maar goed opgevoed en later met succes aan hun beroepsleven kunnen beginnen. De oorzaak van het onbegrip is zoals altijd onwetendheid.»

Dat de leerlingen bij huisonderwijs niet voldoende *sociaal contact* zouden krijgen, wordt door alle huisonderwijzers tegengesproken. In de eerste plaats volgen de kinderen bijna allemaal muziek- of tekenschool of nemen ze deel aan de vriendenkring van de ouders. De kinderen krijgen binnen het gezin ook een andere verhouding met elkaar. De band onderling en met hun ouders wordt versterkt.

De ouders vinden het ook erg belangrijk dat ze zelf het *programma* kiezen dat hun kinderen volgen, dat ze dus inzicht hebben in wat ze leren. Ze hebben meer controle over het niveau waarop ze werken en waartoe ze in staat zijn. Zo kunnen ze tegelijk inspelen op de zwakke kanten van kinderen, maar tevens efficiënter en indringender lesgeven. Dit uiterst gepersonaliseerd onderwijs stimuleert tot leergierigheid. Een kind kan bijvoorbeeld een bepaalde begaafdheid sneller ontwikkelen dan een andere, en kan op verschillende niveaus zitten voor verschillende vakken.

Nachtwerk

Bij de ouders rust een grote verantwoordelijkheid. Het is aan hen om uit te maken wat belangrijk is en wat niet. Zij moeten een programma opstellen dat aangepast is aan de kinderen en kwaliteit biedt. Voor sommigen betekent dat uitgeverijen en boekenbeurzen napluizen, naar scholen, PMS of kinderrechtswinkels trekken, lessen en toetsen vragen aan bevriende leerkrachten. Anderen gaan op zoek naar leerplannen en eindtermen.

Rond huisonderwijs bestaat vooralsnog geen reglementering. In principe kan iedereen zijn kinderen thuis opvoeden. Maar officieus stelt huisonderwijs *enorme eisen*. De belangrijkste is wel de tijd die de ouders in die scholing moeten steken. Een van de ouders, vaak moeder, blijft thuis. Ook de ouders die buitenhuis werken, moeten na de werkuren nog veel tijd besteden aan materiaal doorneemen, taken nakijken en lessen voorbereiden. Als bovendien van de kinderen zoveel discipline wordt gevraagd, moeten ook de ouders die opbrengen. Veel vrije tijd hebben ze niet meer. «Je moet zelf leergierig zijn, anders houd je het niet vol», zegt een van de ouders. «Ik zit soms zelf tot 12 uur 's nachts te studeren.»

Indianen

Het schema van Liesbeth (16) en Jonas (10) start al heel vroeg. Om 7.30 u. hebben ze wat huishoudelijke werkjes. Om 8.15 u. begint de school met Frans of Engels, daarna wiskunde. Na de pauze

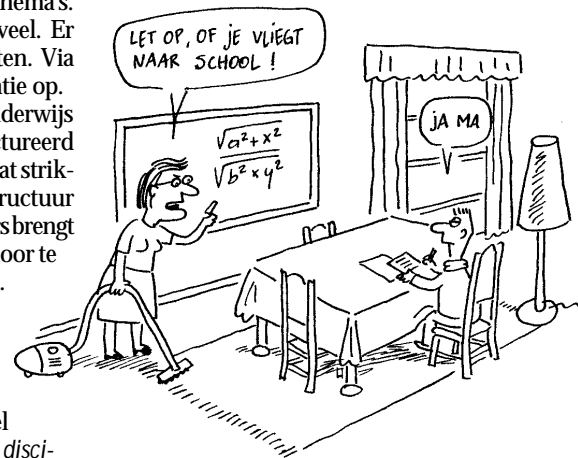
«De wet op de leerplicht verbindt ouders ertoe ervoor te zorgen dat hun leerplichtig kind daadwerkelijk onderwijs volgt dat bijdraagt tot hun opvoeding en hen voorbereidt op een beroep», zegt *Chris Dockx* van het departement Onderwijs. Ze hebben daarbij de vrijheid om die school te kiezen, of om geen school te kiezen en zelf voor dat onderwijs in te staan. Wie huisonderwijs wenst te geven, moet dat melden aan de onderwijsadministratie vóór 1 oktober van het betrokken schooljaar. De leerplichtcontrole werd net geautomatiseerd. Zo zal men preventief kunnen werken i.v.m. schoolverzuim, en zal men een duidelijk zicht krijgen op het aantal mensen dat huisonderwijs volgt. De controle op het huisonderwijs moet nog gereguleerd worden en er zijn plannen in die zin. Voorlopig gaat het hier nog om een uitermate *kleine groep* mensen. «Het precieze aantal is tot nu toe moeilijk te geven», zegt inspecteur-generaal *Staelens* van het basisonderwijs, «omdat instellingen van bijzondere jeugdzorg of privéscholen ook onder huisonderwijs gerekend worden.» Of er getoetst of getest wordt, hangt af van de opvoeder. Uiteindelijk bestaat er niet zoiets als een diplomaplicht. Als de leerling echter een getuigschrift basisonderwijs wil behalen, moet hij/zij via de centrale examencommissie een examen afleggen, het vroegere *kantonale* examen. Voor het diploma secundair onderwijs legt men eveneens de examens af van de centrale examencommissie.

volgt taal, en vlak voor de middag werken ze wat in de tuin. Na de middag komen tekenen, verkeersopvoeding en wetenschappen aan bod. Soms hebben ze projectdagen rond bepaalde thema's. Liesbeth gebruikt de computer veel. Er zijn veel interessante leerpakketten. Via Internet doet ze heel wat informatie op.

De meeste mensen die huisonderwijs geven, houden aan een gestructureerd dagschema, bij de ene familie al wat strikter dan bij de andere. Maar structuur vindt iedereen erg belangrijk, anders brengt het kind nooit de energie op om door te zetten. We schuiven bij aan tafel.

«Ik mis school niet echt», vertelt Liesbeth, terwijl ze haar huistaak even opzij legt. «Contacten leggen, dat doe je zelf. Daar heb je de school niet voor nodig. Het is wel niet voor iedereen, want je hebt *discipline* nodig. Het grote voordeel is dat je op je eigen tempo kunt werken. Ik zit eigenlijk een jaar voor mijn tijd en ga volgend jaar naar de unief.»

Alle kinderen zijn het over één ding eens: ze voelen zich echt thuis op school. ■

SCHOOLAVERSIE

In het Centrum van Bijzondere Jeugdzorg «De Zande» krijgen de 48 jongens die hier voor een langere periode (gem. 3,5 maanden) verblijven huisonderwijs. Vaak hebben ze in de loop van hun schoolgeschiedenis een serieuze *schoolaversie* opgedaan. Vandaar dat het onderwijs hier draait rond het opnieuw proberen leergierigheid op te wekken. De leergroepen van maximum 8 jongens per groep krijgen algemene vakken in de voormiddag en specifieke, beroepsgerichte vakken in de namiddag, waarbij de leerkrachten zo zinvol mogelijk het nut doen voelen van wat onderwezen wordt. Vandalisme komt bijvoorbeeld niet voor, aangezien de jongens alle lokalen zelf hebben opgeknapt tijdens de namiddagklassen. Ook hier is de onderwijsdag erg gestructureerd. Dat is nodig, aangezien het om een erg heterogene groep gaat, die bovendien constant wisselt.

Als u meer wilt weten, kunt u contact opnemen

- voor het basisonderwijs, met *Inspecteur-Generaal Staelens* - departement Onderwijs - *Koningsstraat 138* - 4de verdieping - tel 02-211 45 16
- voor het secundair onderwijs, met *Jan Leconte* - departement Onderwijs - *administratie Secundair Onderwijs* - *RAC Arcadengebouw* - 5de verdieping - tel 02-210 52 96
- met huisonderwijzers familie *Denbaes* - *Rue Caumant 8* - 7750 Amougis (enkel schriftelijk) of familie *Evans* - *Van Hoeystraat 28* - 2800 Mechelen - tel 015-20 42 66